

OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME

Akersveien 5
N-0177 Oslo

KOMM. OG REG. DEP.	Telefon +47 23 21 95 09 Fax +47 23 21 95 01
22 DES 2003 03 13321-310	
Ark. 531.12	
Avd. INN / AOS / AKB	

Det kongelige kommunal- og regionaldepartement
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

19. des. 03

Deres ref.: 03/3321-8 LEE

Høring om vilkår for familiejenforening – forslag til endringer i utlendingsforskriften.

Det vises til Deres høringsbrev av 4. nov. d.å. Nedenfor knyttes våre kommentarer til de enkelte punkter i høringsbrevet. Vi vil bemerke at vi er glade for den vending saken generelt har tatt, jf. Innst. O. nr. 17, og forutsetter at det blir egen høring for oppfølgingen av ekteskapsloven på dette punkt. Det er noe utilfredsstillende at det som gjelder hovedspørsmålet, kommer i ettertid. Vi finner det likevel naturlig å ta tyngden av synspunktene omkring erklæringen om rett til skilsmisse i tilknytning til ekteskapsloven og ikke i forbindelse med utlendingsforskriften.

Ad 1. I utgangspunktet må Stortingets initiativ til å komme i rette med misbruk av ekteskapet som institusjon vurderes meget positivt. Det hører med til sentrale elementer i vår kultur at vi har monogame ekteskap og ikke aksepterer flerkoneri; at inngåelse av ekteskap er frivillig, fritt for tvang; at ekteskap ikke nyttes til andre formål enn de som hører til ekteskapets egenart – konkret at det synes brukt som middel til innvandring og gjennom det bringer ekteskapet i miskreditt. Tilsvarende er det selvfølgelig for vår kultur at ektefellene behandles likt når det eventuelt kommer til atskillelse og økonomisk oppgjør.

Det må derfor være et klart siktemål å ivareta Stortingets intensjoner som nevnt og samtidig se til at initiativet ikke leder til utilsiktede virkninger.

Ad 3.2. Det er forslaget om erklæring om like rett til skilsmisse som vi ikke kan akseptere. Et gyldig inngått ekteskap er en pakt for livet. Følgelig godkjenner Den katolske kirke ikke skilsmisse i det vanlige forstand av ordet, dvs. med etterfølgende adgang til nytt ekteskap, og ektefellene kan derfor heller ikke gi hverandre tilsagn om dette, slik det forutsettes i tilføyelsen i § 23.

Den katolske kirkes lære samsvarer med intensjonen for de fleste i nesten alle kulturer og sammenhenger. Derfor blir også allmennmenneskelig sett det negative ved forslaget så uttalt: At man på tidspunktet for ekteskapsinngåelsen særskilt skal forplikte seg i relasjon til en mulig oppløsning.

Kirkens syn på ekteskapet er en integrert del av kirkens tro og faller innefor det som er beskyttet av religionsfriheten. Erklæring om lik rett til skilsmisse vil derfor være i strid med den rett til religionsfrihet uten utilbørlig offentlig innblanding som både Den katolske kirke og den enkelte katolikk har krav på etter grunnlovens § 2 samt den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 9(1), jf. menneskerettsloven §§ 2-3.

For katolikker har en erklæring konsekvens også ut over det prinsipielle i forbindelse med ekteskapsinngåelsen. Den katolske kirke har et eget rettsinstitutt som bl.a. behandler saker om annullering av ekteskap. Et katolsk inngått ekteskap kan bli kjent ugyldig (annullert) fra begynnelsen av når visse vilkår foreligger. (Dette skjer på en måte som ikke intervensjoner med de sivilrettslige regler for skilsmisse.)

Et vilkår for gyldig inngått ekteskap er at hver av partene ikke har en intensjon som går mot et livsvarig forhold. Er det situasjonen, kan ekteskapet kjennes ugyldig. Underskrift på en erklæring om rettigheter ved skilsmisse kan av Den katolske kirkes domstoler for ekteskapsaker bli sett som et sterkt indisium på at intensjonen om livsvarighet ikke er tilstede, ikke minst av utenlandske katolske domstoler som vil vurdere erklæringen på bakgrunn av det de kan mene er en alminnelig holdning til ekteskapet i Skandinavia, dvs. uforpliktende.

En erklæring vil ramme katolikker i alle deler av verden, og vi snakker om ikke få tilfeller. Problemet oppstår for katolikker som har kommet til landet på ulike grunnlag, og som har ektefelle i utlandet. Men det er kanskje enda hyppigere at den rammer etniske nordmenn som vil gifte seg med katolikker fra andre land. For folk fra Filippinene og foreløpig Chile, som ikke har skilsmisse, og som er av de mer aktuelle kontaktland for Norge, vil erklæringen oppleves særlig fremmed.

De fleste ville vel kanskje underskrive på en erklæring når de kom i en så presset situasjon at det ble spørsmål om å kunne reise eller ikke til Norge for å være sammen med ektefellen, eller om å kunne gifte seg med den aktuelle ektefelle i/fra Norge. Det er irrelevant; poenget ved religionsfriheten er at de skal kunne reise uten å krenke egen samvittighet eller de rammer som gjelder for den troen de har.

Dette at partene i et kommende ekteskap må avsvette sin intensjon om et livsvarig forhold, er ikke et særegent problem for katolikker; det er en uakseptabel situasjon for alle. Først skal paret avgi erklæring på ære og samvittighet om at de godkjenner hverandres like rett til skilsmisse, dvs. at de for eget ekteskap må akseptere dette, for så straks etter å avlegge et troskapsløfte til hverandre om et ekteskap "inntil døden skiller dem ad". Det blir et overgrep overfor deres troskapsløfte og overfor samvittighetene, uavhengig av partenes religiøse tilhørighet eller engasjement.

Katolske flyktninger vil stå i en særskilt tvangssituasjon, og der vil det være selvfølgelig med lempning. Men med forbehold for den tilnærmet absolutte tvang i deres tilfelle, vil det bare kunne være gradsforskjeller til en rekke andre tilfeller, og de prinsipielle argumenter mot erklæring vil være de samme som for andre katolikker.

Når det gjelder problemet med tvangsekteskap spesielt, kunne man for å minne om lovgivningen om dette (eventuelt i forbindelse med familiegjenforening) innføre et krav som følger: "Jeg erklærer på ære og samvittighet at jeg er kjent med at ekteskap inngått under rettsstridig tvang, kan kjennes ugyldig, og at slik tvang kan straffes med inntil 6 års fengsel."

3.3. Den katolske kirke forbyr både tvangsekteskap og flerkoneri, og forslaget er for så vidt unødvendig overfor katolikker. Resultatet vil derfor være at det ensidig skapes problemer for katolikker. Problemene er i disse tilfellene av praktisk art og ikke relatert til spørsmål om religionsfrihet.

For Kirken som trossamfunn reiser, så vidt vi kan se, forslaget ikke problemer. Det vil i enkelte land kunne være med på å skape ordnede forhold for ekteskap ut fra et mer katolsk syn. Og det vil også i enkelte tilfeller kunne bidra til å hindre at nordmenn som er uegnet for ekteskap, får seg ny katolsk ektefelle i utlandet.

Problemene for katolikker oppstår i land som ikke godkjenner norsk skilsmisse, og som har en mer restriktiv lovgivning på dette området. Hvilke land dette gjelder, har vi ikke oversikt over. Enkelte sentrale katolske kontaktland for Norge har ikke skilsmisse over hodet; det gjelder Filippinene og Chile (i sistnevnte kan det komme). I disse land vil det i prinsippet ikke kunne fremvises dokumentasjon fra myndighetene på at et ekteskap er oppløst, hvis det ikke skulle bli kjent ugyldig. Kriteriene for dette følger sannsynligvis langt på vei katolsk ekteskapsrett.

Med hilsen

Gerhard Schwenzer
biskop